

OSCAR WILDE

DORIAN GRAY'IN PORTRESİ

TAM
METİN

Çeviri: NİHAL YEĞİNOBALI

2. BASKI

♥ can

OSCAR WILDE
DORIAN GRAY'İN
PORTRESİ

OSCAR WILDE
DORIAN GRAY'İN
PORTRESİ

ROMAN

İngilizce aslından çeviren
Nihal Yeğınobalı

Türkiye’de sadece Can Sanat Yayınları Yapım ve Dağıtım Tic. ve San. A.Ş. tarafından yayımlanacak olan Minikitap™ dizisi (özgün ismiyle Flipback®/Dwarsligger®), Jongbloed bv (Heerenveen, Hollanda) girişimidir. Minikitap™ hafiflik, dayanıklılık ve pratikliği esas alan yeni bir kitap formatıdır. Hollanda’da Jongbloed bv tarafından Can Yayınları için özel olarak üretilen, elinizde tuttuğunuz Minikitap™, Indoprint kâğıdı ve patentli mizanpajı sayesinde yüzlerce sayfalık bir kitabın tamamını bu küçük boyutta bile keyifle okunan bir esere dönüştürüyor. Minikitap™ yayıncılık ve matbaacılıkta yüz elli yılı aşkın deneyimiyle Avrupa’nın tarihî firmalarından olan Jongbloed bv (Heerenveen, Hollanda) tarafından tasarlanmıştır.

Elinizdeki kitap, Bolloré Thin Paper (www.bollerethinpapers.com) tarafından üretilen Indoprint kâğıda basılmıştır. Klorür veya sülfür içermeyen, FSC® sertifikalı Indoprint kâğıdı, çevreye zararsız özel bir kâğıt hamurundan üretilmiştir.

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Mizanpaj uygulama: Bahar Kuru Yerek

Baskı ve cilt: Jongbloed bv, Marktweg 73a, 8444 AB Heerenveen, Hollanda

ISBN 978-975-07-3325-3

The Picture of Dorian Gray, Oscar Wilde

© 2002, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır ve korunmaktadır. Yayınevinin izni olmadan eser hiçbir şekilde çoğaltılamaz, Minikitap™ markası ve formatı 3. kişiler tarafından kullanılamaz.

Can Yayınları’nda 1. basım: 2002

Minikitap™ formatında 1. basım: 2016

2. basım: Mayıs 2017

Bu kitabın 2. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750733253

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

OSCAR WILDE, 1854'te İrlanda'nın Dublin kentinde doğdu. Edebiyatla yakından ilgili, aydın bir ailenin oğluydu. 1878'de "Ravenna" adlı uzun şiiriyle Newdigate Ödülü'nü kazandı. 1881'de yayımladığı şiirler, Dante Gabriel Rossetti ve John Keats'in etkisindeydi. 1884'te Constance Lloyd'la evlendi ve bu evlilikten iki çocuğu oldu. Bu dönemde yayımladığı *Mutlu Prens ve Diğer Öyküler*, masal ve romantik alegori alanındaki ustalığını ortaya koyuyordu. Tek romanı *Dorian Gray*'in Portresi, masal ve öykü kitapları *Lord Arthur Savile'in Suçu ve Nar Evi* 1891'de yayımlandı. İlk başarılı oyunu *Leydi Windermere'in Yelpazesi* ertesi yıl, *Salome* ise 1893'te basıldı. Cinsel seçiminden ötürü suçlanarak iki yıl yattığı hapisshanenin insanlık dışı koşullarını işlediği *Reading Zindanı Baladı* 1898'de okuyucuyla buluştu. Wilde, bir kulak enfeksiyonunun neden olduğu şiddetli bir beyin iltihabı sonucu 1900 yılında Paris'te öldü.

NİHAL YEĞİNOBALI, 1927'de Manisa'da doğdu. Arnavutköy Amerikan Kız Koleji'ni bitirdikten sonra New York Eyalet Üniversitesi'nde edebiyat öğrenimi gördü. *Genç Kızlar* adlı ilk romanını, Vincent Ewing adını verdiği sözde Amerikalı bir yazarın imzasıyla yayımladı. Bu kitap bir çeviri roman kandırmacasıyla yıllarca yeni basımlar yaptı. Ardından *Sitem, Mazi Kalbimde Bir Yaradır, Belki Defne, Gazel* adlı romanları ve *Cumhuriyet Çocuğu* adlı anı kitabını yayımladı. YeğİnObalı, çok sayıda yazarın klasik ve çağdaş yapıtlarını dilimize kazandırdı.

Oscar Wilde'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

De Profundis, 1989

Mürver Ağacı, 2012

Giriş

Sanatçı güzel şeyler yaratandır.

Sanatı göz önüne serip, sanatçıyı gizlemek sanatın amacıdır.

Eleştirmen, güzel şeylerden edindiği izlenimi başka bir üsluba ya da yeni bir malzemeye dönüştürendir.

En alçak eleştirmenin en yüce biçimi özyaşamöyküsüdür.

Güzel şeylerde çirkin anlam bulanlar, sevimli olamadan yozlaşmışlardır. Bu bir hatadır.

Güzel şeylerde güzel anlamlar bulanlar kültür ve zevkleri gelişmiş kişilerdir. Onlar için umut vardır.

Onlar güzel şeylerin salt Güzellik ifade ettiği seçkinlerdir.

Ahlaka uygun olan ya da uygun olmayan kitap diye bir şey yoktur. Kitap ya iyi yazılmıştır ya da kötü yazılmıştır. Hepsisi bu.

On dokuzuncu yüzyılın realizmden hoşlanmayışı kendi yüzünü aynada gören Caliban'ın öfkesidir.

On dokuzuncu yüzyılın romantizmden hoşlanmayışı kendi yüzünü aynada göremeyen Caliban'ın öfkesidir.

İnsanın ahlaksal yaşamı, sanatçının konusunun bir bölümünü oluşturur, sanatın ahlaki ise kusurlu bir ortamın kusursuz kullanımına dayanır. Sanatçı herhangi bir şeyi, doğruluğu kanıtlanabilir şeyleri bile kanıtlama arzusunda değildir.

Hiçbir sanatçı etik sempatiler peşinde koşmaz. Sanatçının bu tür eğilimler göstermesi bağışlanmaz bir biçimsel özentisi ve abartıdır.

Sanatçı hiçbir zaman karamsar ve marazi değildir. Sanatçı her şeyi ifade edebilir.

Sanatçı için düşünce ve dil sanatın araçlarıdır.

İnsanın kötü huylarıyla erdemleri, sanatçı için bir sanat hammadresidir.

Biçim açısından tüm sanatların en üstün örneği müzisyenin sanatıdır.

Duygu yönünden en üstün olansa aktörün sanatıdır.

Tüm sanat aynı zamanda hem yüzey hem de simgedir.

Yüzeyin altına inen tehlikeyi kabullenir.

Simgeyi okumaya kalkan tehlikeyi kabullenir.

Sanatın aynasında yansıyan, aslında yaşam değil seyircidir.

Bir sanat yapıtı üstüne yürütülen fikirlerin çok çeşitliliği, o yapıtın yeni, karmaşık, canlı ve yaşamsal olduğunu gösterir.

Eleştirmenlerin fikirlerinin çeliştiği yerde sanatçı kendi kendisiyle uyum halindedir.

Yararlı bir şey yapan kişi, ona hayranlık duymadığı takdirde bağışlanabilir. Yararsız bir şey yapanın bağışlanması için tek gerekçe ise ona aşırı hayranlık duymasıdır.

Sanatların tümü oldukça yararsızdır.

OSCAR WILDE

Birinci bölüm

Stüdyo güllerin baygın kokusuyla doluydu; hafif yaz esintisi bahçedeki ağaçların arasında gezindiğinde açık kapıdan leylakların ağır kokusu ya da pembe çiçek açmış diken ağaçlarının daha narin parfümü geliyordu.

İran heybeleriyle döşenmiş divanın köşesinde uzanmış, huyu olduğu üzere sayısız sigara tütüren Lord Henry Wotton, bulunduğu yerden sarı salkım ağacının balrengi, bal tatlısı çiçeklerini seçebiliyordu. Ağacın titrek dalları, böylesi aleve benzer bir güzelliğin yükünü taşımakta güçlük çeker gibiydi. Kocaman pencerenin önünde gerili duran uzun, ipekli perdelerin üzerine arada düş gibi kuş gölgeleri vuruyordu. İlk bakışta bir Japon havası çağrıştıran bu perdeler Lord Henry'ye, Tokyo'nun solgun, zümrüt benizli ressamlarını anımsatıyordu; zorunluluk gereği durağan olan bir sanat aracılığıyla hareket ve hız aktarmaya çalışan ressamlar. Yüksek, biçilmemiş otlar arasında kendilerine yol açmaya çalışan ya da sere serpe frenkasmalarının tozlu, yaldızlı boynuzlarının çevresinde tekdüze bir ısrarla dönüp duran arıların donuk mırıltısı, ortalığın dinginliğini büsbütün sıkıcı kılar gibiydi. Londra'nın hafif uğultusu uzaktaki bir org melodisinin pes sedasını andırıyordu.

Odanın en ortasında, ayaklı bir kanvasta, olağanüstü güzellikteki bir genç erkeğin boy resmi duruyordu. Önünde, biraz ötede de portrenin ressamı oturmaktaydı: birkaç yıl önce, ansızın ortadan yitmesiyle bir süre büyük heyecan yaratan ve bir sürü garip tahminlere yol açan Basil Hallward.

Ressam sanatında yansıttığı zarif ve yakışıklı figüre bakarken yüzünü bir zevk gülümsemesi yaladı ve sanki bir süre orada oylanmak

istedi. Ancak birden irkilerek doğruldu, uyanıp yitirmekten korktuğu bir tuhaf düşü beyinde hapsetmek istercesine gözlerini yumarak parmak uçlarını gözkapaklarına bastırdı.

Lord Henry tembel bir sesle, “En iyi eserin bu, Basil, yaptığın en üstün şey,” diye konuştu. “Önümüzdeki yıl Grosvenor Galerisi’ne yollamalısın, mutlaka. Akademi aşırı büyük, aşırı avam işi. Ne zaman oraya gittiysem ya kalabalık yüzünden resimleri göremedim, ki feci bir şey ya da resimlerin çokluğu yüzünden insanları göremedim, ki bu daha da beter. İnan bana, tek seçenek Grosvenor Galerisi.”

Ressam, “Bunu hiçbir yere yollayacağımı sanmıyorum,” diye yanıtladı, başını Oxford’dayken arkadaşlarını hep güldürmüş olan o tuhaf devinimle arkaya atarak. “Yok, hiçbir yere yollamayacağım.”

Lord Henry kaşlarını kaldırdı; içtiği kalın, afyonlu sigaradan burgu burgu yükselen ince, mavi duman halkalarının arasından arkadaşına şaşkınlıkla baktı.

“Hiçbir yere yollamayacak mısın? Aziz dostum, ne diye? Bir nedinin var mı? Siz ressamlar, ne tuhaf kişilersiniz! Ün kazanmak için her şeyi yapıyorsunuz. Kazanır kazanmaz da ününüzü heba etmek istiyorsunuz! Saçmalık bu yaptığınız, çünkü şu dünyada, dillerde gezmekten daha kötü bir şey varsa o da dillerde gezmemektir. Böyle bir portre seni İngiltere’deki genç ressamların hepsinden daha yükseklerde bir yere getirir, yaşlıları da kıskançlıktan çatlatır; yaşlılarda herhangi bir his kalmış mıdır, bilmem ya.”

Ressam Hallward, “Beni alaya alacağını biliyorum, gene de bu resmi sergileyemem, gerçekten,” dedi. “Kendimden pek çok şey kattım buna.”

Lord Henry divana boylu boyunca uzanarak güldü.

“Evet, biliyordum güleceğini, gene de doğruyu söylüyorum, sen ne dersen de.”

“Kendinden pek çok şey kattın ha! Allah iyiliğini versin, Basil, ben senin böylesine kibirli olduğunu hiç bilmezdim. Senin şu kömür karası saçların, şu haşin çizgili, yağız yüzünle bu genç Adonis arasında hiç

bir benzerlik göremiyorum, inan; bu genç adam fildişiyle gül yapraklarından yapılmışa benziyor. Tam bir Adonis, sevgili Basil, sense... Evet, gerçi entelektüel bir ifaden var, falan filan, ne ki güzellik, gerçek güzellik, entelektüel ifadenin başladığı yerde biter. Akıl, başlı başına bir abartı türüdür, girdiği yüzün uyumunu bozar. İnsan oturup düşünmeye başladığı dakikada salt burun, salt alın kesilir ya da böyle feci bir şey. Aydın mesleklerinde başarı kazanmış adamlara baksana. Nasıl da baştan ayağa çirkindirler! Yalnızca kilise bunun dışındadır, doğallıkla. Ne var ki kiliseyi meslek edinmiş olanlar da düşünmezler. Piskoposun biri çıkar, on sekiz yaşında delikanlıyken, şunu diyeceksin, diye kendine belletilmiş olan şeyleri sekseninde de söyler, bunun sonucu olarak da göze her zaman şirin gözüdür. Şu, senin adını söylemediğin ama resmi beni gerçekten büyüleyen gizemli genç arkadaşınsa bence hiç düşünmüyor. Buna kalıbımı basabilirim. Beyinsiz, güzel bir yaratık; kışın, seyredecek çiçeğimiz kalmadığı zaman, yazın da aklımızı serinletecek bir şeye ihtiyaç duyduğumuzda burada olmalı. Kendi kendini pohpohlama, Basil, ona zerrece benzemiyorsun sen.”

Ressam, “Beni anlamıyorsun, Harry,” diye karşılık verdi. “Elbette benzemiyorum ona. Bunu çok iyi biliyorum. Hatta, ona benzesem üzüldüm. Omuz mu silkiliyor? Doğruyu söylüyorum sana. Bütün bedensel ve beyinsel seçkinliklerde bir uğursuzluk vardır bence, tüm tarih boyunca kralların sarsak adımlarını izleyip duran türden bir uğursuzluk. Öbür insan kardeşlerimizden farklı olmamak daha iyidir. Bu dünyada en şanslı olanlar bence çirkinlerle aptallar. Yan gelip yayılarak yaşam denen oyunu ağzı açık seyredebilirler. Zafer denen şeyi bilmeseler bile hiç değilse yenilgiyi de tatmazlar. Aslında hepimizin yaşamamız gerektiği gibi yaşar onlar, kaygısız, kayıtsız, çalkantısız. Başkalarının mahvına yol açmadıkları gibi kendileri de onun bunun elinde telef olmazlar. Senin unvanınla servetin, Harry; benim aklım fikrim, karınca kararınca; eğer bir değeri varsa sanatım; Dorian Gray’ın güzelliği... Tanrı’nın bu bağışları yüzünden hepimiz acı çekeceğiz, hem de büyük acılar.”

Ressam Basil Hallward, güzelliği karşısında büyölendiği genç Dorian Gray'ın bir portresini yapar. Ressamın evinde Lord Henry Wotton'la tanışan Dorian, hayatta izlemeye değeri tek şeyin güzellik olduğunu savunan Lord Henry'nin görüşlerine hayran kalır. Ama güzelliğinin bir gün solup gideceğinin farkına varınca kendisinin değeri, portresinin yaşlanmasını diler. Dorian'ın büyük sırrını, portredeki değeriimi sadece Basil fark edecektir...

Oscar Wilde'ın tek romanı *Dorian Gray'ın Portresi* 1891 yılında yayımlandığında, ahlaksızlığı yücelttiği gerekçesiyle büyük tepkiyle karşılandı. Dorian Gray'ın kendini yıkıma sürüklemesi bile, yapıtın eleştirmenlerce ahlaksızlıkla suçlanmasını engellemedi. Wilde ise ısrarla, ahlaki bir sonu olsa da sanatın özünde ahlakdışı olduğunu vurguladı ve herkesin Dorian Gray'de kendi günahını göreceğini tekrarladı.

Bu başyapıtı Nihal Yeğinobalı'nın Türkçesiyle sunuyoruz.

